

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

UKA2024/85

24.Okt. 2024

Mariane Paviaasen Jensen

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at fremsætte et forslag til en Inatsisartutlov om avancelov for detailhandlen.

(Medlem af Inatsisartut Doris J. Jensen, Siumut)

Ordførerindlæg:

Inuit Ataqatigiit takker for dette vigtige forslag som er moden til debat og vil indlede ordførerindlægget med følgende.

Her i landet har man i de seneste år været udfordret med levevilkårene. Inflationen efter coronapandemien og Ruslands invasion af Ukraine samt som følge af klimaforandringerne medvirket til, at der har været store prisstigninger. Det blev nævnt, at undersøgelser havde vist, at prisstigningerne her i landet var lavere end i andre lande. Det er udfordrende at vi er afsides beliggende og importerer stort set alle varer. Vi importerer løs uden at vi kan gøre noget ved det.

Vi folkevalgte beskyldes for de stigende priser for varer. Uanset vores indvirkning på priser kun sker gennem afgiftsfastsættelse og dem som følger med ved, at vi i stor stil har fjernet afgifter som er blevet indført i de forrige valgperioder, eksempelvis på sukker m.v. Vores indsatser for at fjerne afgifter på varer er desværre blevet modvirket af prisstigninger af varer, vores lid til andre lande og afhængighed af andre lande, som har medført at fjernelser af afgifter ikke kunne mærkes.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

I vores bestræbelser for at opnå selvstændighed har vi taget skridt til initiativer for at øge selvforsyningen af madvarer, men dette er desværre i større grad blevet løftet politisk.

Inuit Ataqatigiit ønsker og arbejder fortsat for at opnå selvstændighed, vi mener at hvis vi skal opnå selvstændighed, må vi mindst øge forsyningen af madvarer for vores borgere i forhold til i dag, men her er de høje priser for lokale råvarer en stor udfordring.

Jeg selv har haft et forslag om at undersøge priser for varer her i landet og har efterlyst prisdæpende tiltag for madvarer produceret her i landet. Forslaget skulle ellers været debatteret under forårssamlingen, men forhold har gjort at vi først under denne samling skal debattere forslaget. Derudover har jeg har jeg haft et forslag om at vi her i landet producerer kød- og pålægsprodukter, hvor vi importerer kød til at producere disse lokal, hvorved vi får værdiforøgelse og skaber omsætning her i landet, hvorved vi oparbejder viden, men desværre er forslaget ikke mødt tilslutning.

Hvis vi skal komme dybere ind i forslagsstillerens forslag om at etablere avancelov for detailhandelen, anser vi passende at man har et forslag om avancelov i detailhandelen som i større grad ikke medfører tab for kunder og detailhandel.

De efterhånden for høje priser her i landet er udfordrende for os alle, forældre, uddannelsessøgende, SIK-personale, lavindkomstgrupperne, mellemindkomstgrupperne og pensionister bliver mødt med svære levevilkår. Der skal handles. Inuit Ataqatigiit mener at der skal være en handlingsplan for at komme de svære levevilkår til livs. Vores medlem hos Inatsisartut og Naalakkersuisut har ellers haft et forslag fremme om at sætte en

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

fattigdomsgrænse, men desværre fik forslaget ikke opbakning fra et flertal. Priser på varer i yderdistrikterne er mest udfordrende for borgerne, disse sætter levevilkårene hård for vores bygdeborgere, og jeg har lagt mærke til at der i de senere år i den by hvor jeg kommer fra, at prisforskellene hos Pilersuisoq og Brugsen er blevet større og større. Er det passende at pris på kaffe i to butikker er blevet sat op med 5 kr. to gange i løbet af en måned? På Naalakkersuisuts svarnotat forstår vi, at Forbruger og Konkurrence styrelsen frygter at en avancelov risikerer at påvirke konkurrencen negativt og dermed resultere i øgede priser. Desuagtet er en klar konkurrence der har været før i tiden nu ikke til at se, ligesom man klart kunne se det på kaffepriserne. Jeg ved ikke hvor meget butikkerne giver for de varer de køber, men vi kan tydeligt mærke at priserne i dag ligner hinanden i stor grad.

I augustmåned fremsatte jeg § 37 spørgsmål om priser på varer, som er blevet besvaret i denne måned, Naalakkersuisut understreger at de på mange områder arbejder for at undgå for store prisstigninger, hvor de også nævnte de tiltag som de har taget og at de agter at fortsætte disse indsatser fremadrettet, blandt andet nævnte Naalakkersuisut at de har sikret at prisstigninger på olie internationalt er blevet begrænset her i landet, også gennem en skattereform som vil blive implementeret fra det nye år, hvor lav- og mellemindkomstgruppernes købekraft vil blive øget.

I svarnotatet oplyser Naalakkersuisut at priser i detailhandelen bliver fastsat af erhvervet, og at Naalakkersuisut dermed ikke har ansvar for dagligdagspriserne og har heller ikke ret til det.

Derudover blev det understreget at borgernes realløn er vokset. Jeg vil lige nævne den lov der blev citeret i svarnotatet.

§ 11 i Inatsisartutlov om konkurrence:

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

“Det er forbudt for en eller flere virksomheder at misbruge en dominerende stilling.

Stk. 2. Misbrug efter stk. 1 kan for eksempel foreligge ved:

- 1) direkte eller indirekte påtvingelse af urimelige købs- eller salgspriser eller af andre urimelige forretningsbetingelser,
- 2) begrænsning af produktion, afsætning eller teknisk udvikling til skade for forbrugerne,
- 3) anvendelse af ulige vilkår for ydelser af samme værdi over for handelspartnere, som derved stilles ringere i konkurrencen, eller
- 4) at det stilles som vilkår for indgåelse af en aftale, at medkontrahenten godkender tillægsydelser, som efter deres natur eller ifølge handelssædvane ikke har forbindelse med aftalens genstand.”

Man må beundre bygdeborgerne, personer med lave indkomster som ikke uden videre kan finde sig et arbejde. Naalakkersuisut gør hvad de kan, desuagtet stilles der spørgsmålstegn ved, de priser som butikker især i yderdistrikterne også er rigtige.

Forslagsstiller fremsætter forslag om avancelov for detailhandelen, og som modsvar fremsætter Naalakkersuisut et ændringsforslag. Inuit Ataqatigiit har en stor interesse i at der skal være ordentlige forhold i samfundet og at der skal være en udredning om hvordan konkurrencen mellem butikker udøves.

Her skal man ikke kun tænke på de allerstørste butikker men også priser i kiosker skal tages op til debat, hvor vi skal have viden om hvor mange borgere der optager kredit på landets kiosker, for det er normalt at kioskerne priser er højere end andre i detailhandelen, hvis jeg skal nævne fra min by så kan man se, at borgere begiver sig til kiosker i lønningsdagene for at betale, og det er klart at personer med lave indtægter også mister penge ad denne vej.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Derfor ønsker vi at både forslaget og Naalakkersuisuts ændringsforslag nøje debatteres i udvalg, for vi har brug for at man i arbejdet undersøger forhold i yderdistrikter, i bygder og i kiosker om de har rigtige priser for varerne.

Disse to forslag er interessante og hvis vi skal støtte et af forslagene, er det vigtigt at vi har kendskab til faktiske og virkelige forhold, hvorfor vi henviser forslagene til udvalgsbehandling, idet disse kan være flere udvalg.

Tak.